

САНГА ОЛЖ

№ 30 (12009) • Атырдьах ыйын 1 күнэ, 2025 сыл, бээтинсэ • 12+

Бу
нүөмэргэ

Киһи уонна сокуон

Саҥа сокуон олохтоох
бэйэни салайыыны оруолун
үрдэтиэбэ/3

Кэрэ эйгэтэ

Ньурбалар Афанасийдара
- уол оҕото, ол эрэн
Чурапчылар Афанасийбыт –
мохсоҕол эбит!/4

Улуу Кыайыы 80 сыла

Японияны утары сэриигэ
кыттыбыта/6

Чурапчыга «Amgarun» кырааскалаах экологической сүүрүү тэрилииннэ

Спорт. Бырайыак Илин эгэрдэргэ ытыллар.

Сүүрүү кыайылаахтара Драгуновтар. ЕЛЕНА МАКАРИНСКАЯ ТУНЭРИИТЭ

Тэттик

Чурапчыга стелла арыйдылар

От ыйын 27 күнэ дойдунан муоратаабы
байыаннай флот күнэ бэлиэтэнэр. Онтон Чурапчы
нэһилиэгин киинигэр турар "Бырааба" томторугар
(норуokka биллэринэн "Военкомат" томторо)
Иван Павлов аатынан Чурапчы улуунун Албан
аат мусуойун тиэргэнигэр, араас сылларга
флотка сулууспалаабыт уолаттарга анаан стелла
арыллыытын үөрүүлээх чааһа буолла.

Үөрүүлээх чааска улуус, үс нэһилиэк бочуоттаах
олохтооҕо, хомуньуус баартыйа Чурапчытаабы
салаатын сэкирэтээрэ, саппаас майора Семен
Никитин, "Чурапчы нэһилиэгэ" Тыа сириг
түөлбэтин дьаһалтатын аатыттан, нэһилиэк
бэтэрээннэрин Сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ
Мария Матвеева, мусуой дириэктэрэ, саппаас
капитана Михаил Дьячковскай эбэрдэ тыллары
этиллэр, анал наҕараадалары туттардылар.
Чурапчы улуунун байыаннай муоратаабы флот
түмсүүтүн салайааччы Герасим Платонов бу
стелланы онгорууга түүннэри-күннэри түбүгүрбүт
доботторугар Василий Федоровка, Иван
Максимовка, Владимир Максимовка, Федор
Романовка махтанан туран сэмэй бэлэхтэри уунна.

Чурапчыга «Amgarun» кырааскалаах экологической сүүрүү тэрилииннэ

"Красочный эко-забег" бырайыак ыччат
ортотугар ытыллар "Росмолодежь" граныгар
кыайылаах буолбута. Бырайыак быйыл илин
эгэр улуустарга ытыллар. Ааптардарынан
Надежда Филиппова уонна Зоя Пахомова
буолаллар. "Амма кэскилэ" оҕо уопастыбаннай
хамсааһына уонна улуус дьаһалтата тэрийдилэр.

Бырайыак экологической хайыскалаабын
быһыытынан, сүүрүүнү кытта пластикавай
хаппахтары тутар акция тэрилииннэ. Хас биирдии
кыттааччыга стартовой пакеттары бэлэхтээтилэр.

Амма өрүһү харыстыыр сыаллаах-соруктаах
сүүрүүгэ барыта 30 дьыэ кэргэн кытынна.
Үөрүүлээх аһыллыыга улуус баһылыгын
солбуйааччы Алексей Лобанов эбэрдэ тылын эттэ,
тэрийээчилэргэ баһылык махтал суруктарын
туттартаата.

Сүүрүү түмүгүнэн кыайылаахтары
чиэстээтилэр. Ол курдук, 1-кы миэстэбэ Хатылыттан
Драгуновтар, 2-с Чурапчыттан Пермьяковтар уонна
3-с миэстэ Лукиннар дьыэ кэргэттэрэ табыстылар.

Саша Холмогоров 17,5 киилэ пластикавай
хаппабы туттаран, 1-кы миэстэбэ табыста. Киниэхэ
Айылба харыстабылын инспектора Михаил
Догордуров бэлэбин туттарда.

Чурапчыга атырдьах ыйыгар хирурдар үлэлиэхтэрэ

Дьокуускай куораттан быраастар кэлэн
манна миэстэтигэр үлэлииллэрэ номнуо үтүө
үгэскэ кубулуйан эрэр. Ол курдук, атырдьах
ыйыгар өрөспүүбүлүкэтээҕи 2-с №дээх
балыыһа хирурдарын мобильнай биригээдэтэ
киин балыыһага нэһилиэнньэни көрүөхтэрэ,
эпэрээссийэлэри ытыахтара. 2025 сыл аңарыгар
бу мобильнай биригээдэ номнуо 9 улууска
сылдьан 1500-тан тахса киһини көрдө, 500
эпэрээссийэ онордо.

Травматолог-ортопед, ангиохирург, хирург,
колопроктолог, эндоскопист курдук исписэлиистэр
кэлэллэрэ күүтүллэр.

Чурапчыга күн-дьыл туруга

Атырдьах ыйын 1 күнэ БЭЭТИНСЭ	Атырдьах ыйын 2 күнэ СУБУОТА	Атырдьах ыйын 3 күнэ БАСКЫЫАННЫА	Атырдьах ыйын 4 күнэ БЭНИДИЭННЫК	Атырдьах ыйын 5 күнэ ОПТУОРУНЬУК	Атырдьах ыйын 6 күнэ СЭРЭДЭ	Атырдьах ыйын 7 күнэ ЧЭППИЭР
-------------------------------------	------------------------------------	--	--	--	-----------------------------------	------------------------------------

21° 13°

22° 13°

24° 14°

26° 14°

24° 14°

23° 13°

22° 13°

Өрөспүүбүлүкэ сонуннара

Эмсэҕэлээбиттэргэ көмөнү түргэтэтэллэр

От ыйын 23 күнүгэр Ил Дархан өрөспүүбүлүкэ суһал быһыыга-майгыга хамыһыйатын мунньаҕын ыйтта. Кини манна Өймөкөөнҥө уонна Абыйга халаан ууттуттан эмсэҕэлээбиттэргэ үп-харчы өттүнэн көмөнү биэриини түргэтэтэргэ соруйда.

«Эмсэҕэлээбит дьонго көмөнү биэриини түргэтэтиэххэ. Маны сэргэ нэһилиэнньэлээх пууннарда дьиэни-уоту, суоллары сөргүтүү үлэтин саҕалааха наада», - диир соруйда Айсен Николаев.

Михаил Николаевка мемориальной комплекс оҥоһуллуоҕа

Бу күнүгэр Хаҥалас улууһугар Саха Өрөспүүбүлүкэтин бастакы Бэрэсидьиэнэ Михаил Ефимович Николаев аатын үйэтитиитэ тэрийэр кэмितिэт мунньаҕын ыйтта. Манна туох үлэ ытыллыбытын көрдүлэр уонна инники былааннары торумнаатылар.

Айсен Николаев биір сүрүн соруугунан Өктөм нэһилиэгэр мемориальной комплексы тутуу буоларын бэлиэтээтэ. Бырайыагы судаарыстыбаннай экспертизага ыппыттар. Ити түмүгэ атырдыах ыйын 10 күнүгэр биллиэҕэ.

«Мемориальный комплекс дьон-сэргэ Михаил Ефимович ахтар-саныыр сиригэр буолуоҕа. Манна кинилэр бастакы Бэрэсидьиэн өрөспүүбүлүкэ сайдыытын кытта быстыбат ситимнээх олохун суолун көрүөхтэрэ. Бу ордук ыччакка улахан суолталаах», - диир эттэ Айсен Николаев.

Дьокуускайга улахан гостиница тутулар

Ил Дархан Дьокуускай куоракка Уһук Илингэ бастакы түөрт сулустаах, Cosmos бреннээх гостиница тутуутун хаамытын бэрэбиэркэлээтэ. Эбийиэк 365 сыбаайатыттан 147-тин хайы-үйэҕэ туруордулар, сыл бүтүөр дьэри икки бастакы мэндизмэн дьардыаматын тутуохтара.

Айсен Николаев гостиницаны 2027 сылга үлэҕэ киллэрэр соруугу туруорда.

«Бу Дьокуускай куоракка уонна туризм сайдыытыгар олус наадалаах эбийиэги 2027 сылга үлэҕэ киллэриэхпит дьэи эрэнэбин. Манна бэртээхэй, тупсаҕай дьэи дьэндэйдэн тахсыаҕа», - дьэиэт Айсен Николаев.

Саҥа гостиница 13 мэндизмэнигэр 148 араас категориялаах нүөмэрдээх буолуоҕа.

Кэлэр "Манчаары оонньуулар" Хаҥалас улууһугар ыытыллыахтара

От ыйын 25 күнүгэр Ил Дархан Покровскай куоракка 2029 сылга Хаҥалас улууһугар ыытыллыахтаах «Манчаары оонньуулар» спорт төрүт көрүгүнэригэр спартакиаданы тэрийэр кэмितिэт бастакы мунньаҕын ыйтта.

«Манчаары оонньууларын чэрчитинэн элбэх үлэ ытыллан, Покровскай уонна улуус сайдыытыгар улахан төһүү буолуохтаах», - дьэиэт Айсен Николаев. Ол курдук, спартакиада чэрчитинэн Хаҥаласка стадион, элбэх функциялаах спортивнай комплекс, Покровскайга оскуола тутулуохтаахтар. Маны сэргэ куорат суолларын аспааллыырга уонна нэһилиэк-тэргэ спортивнай былаһааккалары тутарга былаан-ныллылар.

СӨ Ил Дарханын уонна Бырабыыталыстыбатын пресс-сулууспата.

Кристина Максимова: «Бу кыайыым үрдүк таһымна тахсарбар кыах биэрэр»

Олонхо ыһыаҕа. Нерюнгрига ытыллыбыт XXVIII-с Олонхо ыһыаҕар чурапчылар улахан ситиһиилэннибит

Елена МАКАРИНСКАЯ

Ол курдук, биір дойдулаах-тарбыт түөрт кылаан бириһи уонна бириистээх миэстэлэри ыллылар, ону сэргэ анал ааттары туттулар. Оҕолорго олонхону толорууга мунутуур кыайы-лааҕынан Болот Боотур аатынан Хатылы орто оскуолатын 8-с кылааһын үөрэнээччигэ Кристина Максимова буолбута. Киниттэн ылбыт интервьюбутун салгыы ааҕыҥ.

●●● Кристина, Олонхо ыһыаҕар ситиһиилээхтик кыттан, кыайыылаах буолбуккунан эбэрдэлиибин! Бэйиҥ тускунан кэпсээ эрэ.

●●● Эбэрдэбит иһин махтал. Мин 2011 сыллаахха кулун тутар 13 күнүгэр Лидия Павловна уонна Петр Ильич Максимовтар дьэи кэргэнгэ иккис оҕонон күн сиригэр көрбүтүм. Хатылы орто оскуолатыгар үөрэнэбин, 7-һи бүтэрэн, 8-ка киирэбин.

●●● Олонхоҕо хайдах сыстан саҕалаабыккын?

●●● Аан бастаан „Ньургунун“ уһууаанна сылдьан олонхолоппуттара. Иитээччим Роза Михайловна Попова үөрэллэптитэ. Онно умсугуйан барбытым. Ийэм, аҕам уонна эдьийим өйөөннөр, дьэи кэргэнинэн „Батастаан Баатыр“ олонхоттон быһа тардан толорбуптут.

●●● Ситиһиилэринг тустарынан кэпсээ эрэ...

●●● Бастакы олонхону толоруум улуустааҕы „Кут-сүр“ бэстибээлтэн саҕаламмыта. „Чулуу аат“ иккис үрдэлин ылбытым. 2024 сыллаахха „Кылаан чыпчаалы“ ылары ситиспитим. 2025 с. „Нөө“ дэтэн чуопчаарыах бэстибээл-куонкуруска „Чулуу аат“ бастакы үрдэлин ылбытым. Олонхоһут Семен Григорьевич Алексеев-Уустарабыс 125 сылыгар ананар XXVIII-с «ОЛОНХО ДОЙДУТУН ОҕОТУН» өрөспүүбүлүкэтээҕи бэстибээлгэ «Уһун тыһынаах толорооччу» анал ааты инэрбиттэра.

Быйыл Чурапчы улууһун Хатылы нэһилиэгиттэн төрүттээх биллэр олонхоһуттар А.Н. Кривошапкин - Нуора Өлөксөй 155, М.И. Белых - Мэхээлэ 145, Г.М. Устинов - Ньөҕойоон уола 125, ыһыах ыһааччы У.Е. Платонова-Уус Ылдьаана 180 үбүлүүдээх сылларыгар анаммыт V - с төгүлүн ытыллар улуустааҕы Олонхо ыһыаҕа «Олоонноон олорон олонхолоон долоһутобуун» оҕолорго олонхо күрөҕэр «Кылаан чыпчаалы» ылары

ситиспитим.

Саамай улахан ситиһиим Нерюнгрига ытыллыбыт Олонхо ыһыаҕар «Кылаан чыпчаалы» ылбытым буолар.

●●● Быйылгы Олонхо ыһыаҕар бэлэмнэнии хайдах аастай? Хас күөн көрсөөччү баарай уонна төһө долгуй-буккунуй?

●●● Салайааччы Анастасия Федотовна Захарова миигин 1-кы кылаастан олонхоҕо уһууан үөрэтэр, сүбэлиир-амалыыр. Быйыл эрдэттэн бэлэмнэммитим, бириэмэ көһүннэр эрэ хатылаан уһатан иһэбит.

Олонхоҕо барыта 13 улуустан 80 оҕо кытта тийибитэ. 14 бөлөҕүнэн толоруу уонна 34 оҕо соҕохохтуу толорооччулар. Кыра долгуйуу баара, ол эрэри ис турукпунан бэлэмнээх буолан, барыта этэнгэ ааспыта.

●●● Салгыы туох былааннар баалларый?

●●● Салгыы олонхоһор өссө күүскэ үлэлэһиэм. Бу кыайыым үрдүк таһымна тахсарбар кыах биэрэр.

●●● Олонхо эйгэтэ эйиэхэ туох

суолталааһый?

●●● Мин эбэм Татьяна Ивановна Иустинова (Максимова) эһэтэ Ньөҕойоон Хабырылла Устүүнэп олонхоһут эбитэ үһү. Онтон кини уола Григорий Гаврильевич Устинов Ньөҕойоон уола, эбэм таайа эмиэ олонхоһут. Онон мин кинилэри утумнааччы уонна салҕааччы буолуохпун баҕарабын.

Кристина дьоно оҕолорун ситиһиилэриттэн үөрэллэр, астыналлар. Ийэтэ Лидия Павловна: «Бу сайын Хатылыга буолбут Олонхо ыһыаҕар эбэтин таайа Ньөҕойоон уола Киргилэй Устинов 125 сааһа уонна толорбут олонхотун суруйбут Михаил Белых-Мэхээлэ 145 сааһыгар үрдүк ситиһиини ылбытынан үөрүүбүт мунҕара суох», - дьэиэн санаатын үллэстэр.

Кристина, төһө да оҕо буоллар, өбүгэбит төрүт үгэһин илдьэ сылдьара, инникитин төрүттэрин утумнааччы, салҕааччы буолуон баҕарара кэрэхсэбиллээх уонна кэнэҕэски ыччакка холобур буолар дьэиэн бэлиэтиир төрөөстөөх. Киниэхэ өссө да үрдүктэн үрдүк ситиһиилэри баҕарыаһын.

Сага сокуон олохтоох бэйэни салайыыны оруолун үрдэтиэбэ

Киһи уонна сокуон. Нэһилиэнньэ интэриэһиргиир ыйытыларыгар хоруйдуубут

Арасыйыага быйыл бэс ыйын 19 күнүттэн "Публичнай былаас биир кэлим систиэмэтигэр олохтоох бэйэни салайыныны тэрийи уопсай бириинсиптерин" туһунан 33-ФЗ федеральнай сокуон күүһүгэр кириэ.

Ил Дархан соруудаһынан биһиги өрөспүүбүлүкэбитигэр туһааннаах хамыһыһа тэриллэн, билигин кэмгэ 33-ФЗ олохтообут эрэгийиэннээҕи сокуон бырайыага оҕоһулла сылдьар итинэн Саха сириин Конституциятыгар кириэр уларытылар бэлэмнэннэллэр. Биллэн турар, бу сокуон тула элбэх кэпсэти, ырытыһы барар, нэһилиэнньэ долгуйара, муһаарара үгүс. Онон дьон саамай интэриэһиргиир ыйытыларыгар СӨ муниципальнай тэриллэлэрин сэбиэттэрин эспирдэрин хоруйдарын таһаарабыт.

●●● 33-ФЗ сага федеральнай сокуон 2003 сылтан үлэлээбит 131-ФЗ сокуону солбуйар. Сага сокуон туох уратылааһы?

●●● - Олох-дьаһах сайдан, уларытан иһэринэн олохтоох бэйэни салайыны сокуона эмиз уларыта уолдьаста. 2020 сыллаахха дойдубут нэһилиэнньэбэ бүтүүн куоластаан, Арасыйыа Конституциятыгар

уларытылар кирибиттэрэ - онно олохтоох бэйэни салайыныны публичнай былаас биир кэлим систиэмэтин сорьотун быһытынан быһаарбыттара. Мантан сизэттэрэн сокуонга уларытылар кирибиттэрэ. 131-с №-дээх федеральнай сокуон 2000 сыллар сагаланыларыгар оҕоһулубут буолан Конституция ирдэбиллэр да, аныгы олох усуллубуйатыгар да эппиэттээбэт буолбута. Бу сокуон кириэтигэр манна 200-тэн тахса уларыты эбиллибитэ. Онон эргэ сокуонга уларыты киллэриэхтээбэр сага сокуон оҕорорго уолдьастыа кестүбүтэ.

33 №-дээх сага федеральнай сокуону оҕоруу аһаастык ытыллыбыта. Ол эбэтэр сокуону ылыныыга Арасыйыа эрэгийиэннэрин, ол иһигэр Саха сириин, муниципальнай тэриллэлэрин бэрэстэбиитэллэрэ, уопастыбаннай түмсүүлэр, эспирдэр актыбынай кытыны ылбыттара. Бу сокуон олохтоох бэйэни салайыны уорганнарыгар миэстэтигэр үөскүүр олохтоох боппуруостары быһаарыа элбэх кыаһы биэрэр итинэн бу уорганнар статустарын үрдэтэр.

●●● Сага сокуон эрэгийиэннэргэ иккиттэн бири талларар: олохтоох бэйэни салайы-

ны биир уороннаах систиэмэтигэр көһөн, муниципальнай оройуону уонна нэһилиэккэри холбоон биир муниципальнай уокурук буолуу эбэтэр билигин баарын курдук хааллары. Саха сирэ бу иккиттэн хайатын таларый?

●●● Саха сирэ Арасыйыа саамай улахан өрөспүүбүлүкэ буоларын, географическай балаһыанньата уратытын быһытынан икки таһымнаах систиэмэ барсар, ол эбэтэр билигин туругунан хаалара ордук. Ил Дархаммыт Айсен Николаев уонна муниципальнай тэриллэлэр бэрэстэбиитэллэрэ, нэһилиэнньэ ону өйүүллэрин биллэрбиттэрэ. Саха сириин таһынан икки таһымнаах систиэмэни 20-чэ эрэгийиэн хаалларар былааннаах, олохтоох Таттарстан, Башкирия, Кабардино-Балкария, Карачаево-Черкесия, Чечня уо.д.а.

●●● Сага олохтоомут сокуонунан нэһилиэк баһылыктара хайдах талылар буолалларый?

●●● Эрдэтээнни быыбар механизмыгар муниципальнай тэриллии баһылыгын талыыга өссө биир эбиллэр. Ол курдук, кандидаттары эрэгийиэн баһылыга көрөн ыйы-

тыттан бэрэстэбиитэллэри уорганнар талаллар, ол эбэтэр дьокутааттар. Бу механизм дьокутааттар сэбиэттэрин статуһун үрдэтэр уонна федеральнай сокуонга суруллубутунан, кинилэри нэһилиэнньэ куоластан талбыт итэҕэллэрин өссө төгүл бигэргэтэр.

Ону таһынан сокуон муниципальнай тэриллии баһылыгын дуоһунаһыттан босхолонорун регламэны. Ол публичнай былаас биир кэлим систиэмэтин принциптерин туһунан Конституцияга кирибит көһөрүүлэргэ сөп түбэһэр. Эрэгийиэн уонна муниципалитет биир хамаанда курдук, уопсай сорукары түргэнник, ситиһилээхтик быһааран үлэлиирин сокуон ирдир.

●●● О ч ч о б у н а өрөспүүбүлүкэбит иһинэн бу сокуон ылылыннаһына эрдэ талыллан үлэли олохтоох муниципалитеттар баһылыктара дуоһунаһыттан уурайаллар дуо?

●●● Суох, онук буолбатах. Биллэн турар, өрөспүүбүлүкэ баһылыктары талыы сага бэрэздэгин киллэрэр, ол эрэн билигин үлэли олохтоох баһылыктар боломуочууларга түмүктэммитин кэннэ олоххо кириэр. Ол аата бу күһүн талыллар баһылыктар бэйэлэрин боломуочууларын кэлэр биэс сылга сүтэртэтэр. Оройуон дьокутааттарын сэбиэттэрэ нэһилиэк баһылыктарын быыбардаан талар бэрэздэктэрэ уонна ол баһылыктарга ирдэбил оройуон устаабыгар кириэбэ.

●●● Сага сокуон өссө туох ордуктааһы? Муниципалитеттар боломуочууларын уларытыы кириэр дииллэр.

●●● Эрдэ муниципальнай тэриллэлэр боломуочууларга араас-араас нормативнай акттарга ыйыллар буолан, муниципалитеттар бэйэлэрин да истэригэр, хонтуруоллуур да уорганнар (баһылыктарга предписание, ыстараап суруйалларыгар) үгүс буккуллууну таһаарар этэ. Оттон сага сокуон туох баар боломуочууны барытын биир сиргэ түмэр. Ол эбэтэр бу сокуонунан боломуочууа барыта чопчу ыйыллар: муниципалитеттан хайдах да сатаан былдьаммат, ылыллыбат боломуочуулар уонна эрэгийиэнгэ бэриллэн сөптөөх боломуочуулар диэн. 18 муниципалитет боломуочууларын иһигэр дьиз аттынааһы территориялары тупсарыы, ыксаллаах быһыыны-майгыны бохсуу итинэн ИБМ түмүгэр тахсыбыт алдьаныны чөлүгэр түһэри, нэһилиэнньэ доруобуйатын харыстабылыгар араас хабааннаах дьаһаллары ытыы уо.д.а. кириэлэр. Саха сиригэр муни-

ципалитеттар боломуочууларын чопчуламмыт испиһэбэ, эрдэтээнни уопукка олобуран, эрэгийиэн сокуонунан бигэргэниэ.

Сага бэрэздэк миэстэтигэр сытытык турар боппуруостары олохтоох бэйэни салайыны уорганнарынан тутта быһаарыа туһалыра сабадаланар. Нэһилиэнньэ олохтоох былааһы кытта сыһыаныгар, муниципальной өгөлөргө бу сокуон хайдах да сабыдыаллаабат. Былаас уорганнара миэстэлэригэр хаалаллар, салайар структуралар эрэ уларытылар кириэлэр.

●●● Эрэгийиэнтэн бэриллэбит боломуочуулар үп өттүнэн хааччылыылар хайдах буоларый?

●●● Эрэгийиэнтэн муниципалитетка бэриллэбит боломуочуулар субвенция быһыытынан целевой үбүнэн хааччылыахтаахтар. Ол туһунан федеральнай сокуону таһынан Конституцияга номнуо кириэн турар. Федеральнай сокуонга ханнык боломуочууа ханнык буддьүөттэн харчыланара чопчу ыйылла сылдьар.

Сага сиригэр манньк практика эрдэттэн баар этэ. Холобур, тыа хаһаайыстыбатын тэрилтэлэрин өйүүргэ субвенция. Билигин Ил Дархан көбүлээһининэн олохтоох бэйэни салайыны уорганнара аграрнай бородууксуйаны оҕорон таһаарааччылары өйүүр хайыскаларын бэйэлэрэ талыахтарын сөп.

●●● Муниципальнай тэриллэлэр аһааннара аһыһа дуо?

●●● Суох. Саха сирэ икки таһымнаах бэйэни салайыны систиэмэтин талар түгэнигэр, муниципальнай тэриллии аһаанна аһыһыра ирдэммит. Билигин баар бэйэни дьаһанан олохтоох өрөспүүбүлүкэбит географическай балаһыанньатыгар, историческай үгэстэригэр толору сөп түбэһэр.

●●● Сага сокуон "Муниципальнай тэриллэлэр сэбиэттэрин" боломуочууларын кэнгэтэрэ күүтүллэр. Бу туохха туһуламмыт сэбиэттэрий?

●●● Муниципальнай тэриллэлэр сэбиэттэрэ диэн муниципальнай сообщество интэриэстэрин көмүскүүр, санааларын туруорсар уопастыбаннай тэрилтэ буолар. Бу манньк сэбиэттэр дойдубут хас биридии эрэгийиэнигэр, ол иһигэр Саха сиригэр эмиз, бааллар. Сага сокуон бу сэбиэт статуһун үрдэтэр. Кинилэр тус санаалара муниципалитеттарга боломуочууларын биэриигэ, муниципальнай тэриллэлэр баһылыктарыгар кандидаттары көрүүгэ, кинилэри дуоһунастан босхолоһунга учуоттанар буолуоҕа.

УлусМедиа матырыяалыттан Наталья Сибирикова тылбааһа

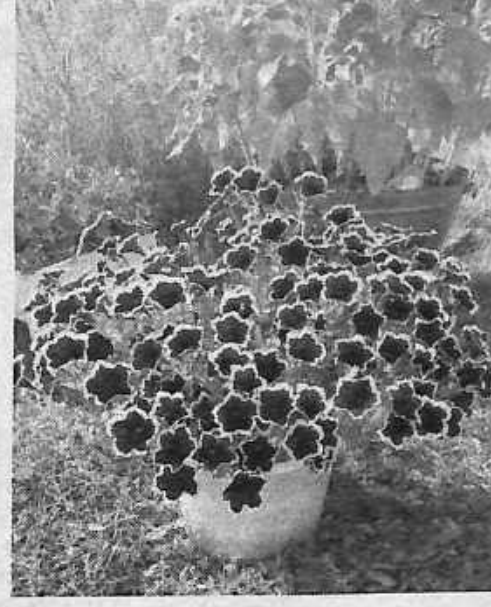
Тыа хаһаайыстыбата

Атырдыах ыйын 28 күнүнээҕи оттооһун сводката

Нэһилиэк	Былаан туонна 27.02.2025. №73-Пр	Охсуллубут сир, гектар	Бэлэмнэннэ, туонна	Тиэхиньикэ аһаанна	Үлэһит аһаанна, киһи
1 Алабар	1842	159	98	44	62
2 Бахсы	1958	379	182,45	43	88
3 Болтоно	1831	110	81,5	15	20
4 Болугур	3149	424	279	44	75
5 Арыылаах	1545	295	186	37	67
6 Кытаанах	1829	460	363,9	55	68
7 Мугудай	2599	607	436	66	91
8 Одьулуун	3113	293	185	54	70
9 Солосьев	2888	262	372	46	60
10 Сылан	4330	1414	683	85	90
11 Төлөй	1572	273	218	36	70
12 Хадаар	1704	468	281	56	86
13 Хатылы	1961	210	158	34	67
14 Хайахсыт	1708	461,8	273,8	45	69
15 Хоптобо	3699	653	430	99	107
16 Чакыр	2036	132	71,9	21	44
17 Чурапчы	2127	495	339	119	237
Уопсайа	39891	7095,8	4638,35	899	1371

Улуус оттооһунга былаана 39890 тн соруудах бэриллибиттэн, барыллааһын ааһынан, 82,5% миэстэттэн оттоонулохтооһа сабадаламмыта. От ыйын 29 күнүгэр баһылыгы тыа хаһаайыстыбатыгар солбуйааччы А.П.Неустроева улуус оперативнай штабын мунньабын ВКС холбонуунан иилээн-сабалаан ытта. Кыттыны нэһилиэк баһылыктара, тыа хаһаайыстыба-

тын исписэлиистэрэ ыллылар. Ааспыт нэдиэлэтээҕи улахан ардахтарынан элбэх охсуллубут оттоох уонна үүнүүлээх сирдэр ууга сыталларын эттилэр. От ыйын 28 күнүнээҕи туругунан оттооһунга улуус үрдүнэн 899 тыраахтар, 1371 үлэһит 7095,8 гектар сири оҕустардылар, 4638 тн от соботуопкаланна, бу сыллааһы былаантан 11,6% буолар.

Ньурбалар Афанасийдара - уол оҕото, ол эрэн Чурапчылар Афанасийбыт – мохсоҕол эбит!

Кэрэ эйгэтэ. А.А. Лыткин сыл аайы тэлгэһэтин сибэккинэн симиир

Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ

Ньурба оройуонун Маар нэһилиэгин олохтооҕо Афанасий Васильевич Семёнов кэрэни кэрэхсэн, араас дээрэкээн сибэкки олордутунан дьарыктанан Саха сиригэр эрэ буолбакка, Арасыйыа таһымыгар кытта биллэр.

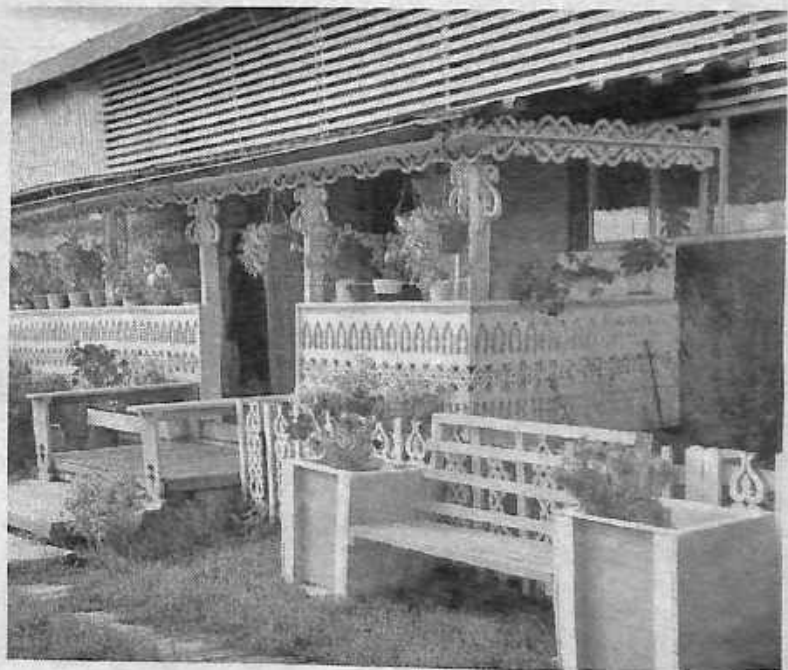
Онтон күн-бэбэһээ, куйаар ситими-гэр, Чурапчы улуусун Алабар нэһилиэгин олохтооҕо, 20-тэн тахса сыл бороон итии-тигэр хара көлөһүнүн тохпун, Социалистическай куоталаһыга оройуон икки төгүллээх чөмпүйүөнэ Афанасий Лыткин кэрэ сибэккинэн симэммит, остуоруйа дойдута тэлгэһэтин дьүһүйэр бийдийэ киэҥник тарҕанна, дьон-сэргэ улахан сэнээриитин ылла.

Уһуну-киэни толкуйдуу барбакка, ураты дьарыктаах улууспут олохтооҕун төлөпүүнүн нүөмэрин булан кэпсэтибит: ●●● "Дьарыктаммытым син ыраатта, ордук бизнсийэвэ

тахсан бараммын үлүһүйбүтүм, 70-мар чугаһаатым. Сааһым тухары борооннору көрбүт киһибин. Сибэккилэрбин барытын бэйэм олордобун, арасаадаларбын тохсунну ыйтан саҕалыбын, 7 да 8-таах дьиз-бэр ханан да киһи олорбот-сыппат гына барытын сибэкки толорор. Сороҕун атылыбын, онтон киирбит үппүнэн эбии кашполары атылаһабын, кырааскаларбын, матырыйаалларбын булунабын. Үүнээйилэрим чуолкай ахсааннарын билбэппин. Бөһүөлэппит иһигэр туспа бөлөхтөөхпүт, 20-чэ киһи баар, ол нөҕүө сүбэ-ама бэрсэбит, уопут атас-таһабыт. Миэнэ үкэс петунья, биэр чопчу ордорор, сөбүлүүр сибэкким диэн суох. Эргэ теплицам буорун туһанабын, атын туох даҕаны уоҕурдууну куппаппын. Кыһыннары турар теплицэлэнэр киһи үчүгэй буолуо эбитэ буолуо, баҕа санаам ол эрэ", - диэн Афанасий Афанасьевич бэрт судургутук сэлэргээтэ.

Дьэ онон, дьахтар аймах эрэ сибэккини үүннэриинэн үлүһүйбэт эбит, бэйэбит улууспут киһитэ Афанасий Лыткин дьинг чахчы мохсоҕол эбит! Баччалаах кэрэ көстүүнү ааҕа олорбокко, көрүүххэ эрэ наада...

Хаартыскалар дьоруой тус архыыбыттан ылыллылар

Японияны утары сэриигэ кыттыбыта

Улуу Кыайыы 80 сыла. Д.Е.Захаров улуу сэрии кыттыылааҕа буолар сырдык аата тилиннэ

Бу соторутааҕыта убайбыт, СӨ автотранспорун Бочуоттаах үлэһитэ, үлэ бэтэрээнэ **Дмитрий Еремеевич Захаров** үөрэн-көтөн, үтүө сонуннаах киирэ сырытта.

Аҕата кыһыл армеец Еремей Дмитриевич Захаров Япония милитаристарын утары сэриигэ 80-с мотострелковой полкаҕа 57-с Кыһыл Знамялаах стрелковай дивизияҕа сулууспалаабытын уонна "Хорсунун иһин" мэтээлинэн наҕараадаламмытын туоһулуур докумуоннар көстөн, кини Аҕа дойду улуу сэриитин кыттыылааҕа буолар сырдык аата тилиннэ.

Уһун сыллар тухары Еремей Дмитриевич Захаров Кэбээйтэн үлэ фронтугар сылдыбыта диэн суруллан, ахтыллан кэллэ. Бу сүдү докумуону Дмитрий Еремеевич сиэннэрэ Иннокентий уонна Дмитрий Скрябиннар, эдэр кэскиллээх историктар РФ оборона министриэтибэтин киин ар-

хыыбыттан көрдөөн буллулар. Еремей Дмитриевич Захаров японскай империалистары утары сэриигэ, Улахан Хинганы туоруур кырыктаах кыргыһыга уонна Манчжурияны босхолоһунга хорсундук сэриилэспитин иһин, командование 1945 сыл балаҕан ыйын 12 күнүнээҕи бирикээһинэн, Мукден куоракка "Хорсунун иһин" мэтээлинэн наҕараадаламмыт.

Сэрии бүтүтүн кэннэ, дьопуон саллааттарын харабыллааһынга сылдыбыт. Дойдугу-гар 1946 сыллаахха эргиллибит.

Захаров Еремей Дмитриевич 1921 сыллаахха төрөөбүтэ. Аҕата Бэспиирэ Миитэрэй диэн төрүт Төлөйтөн төрүттээх. Кини Мария Николаевна Пермякова диэн кыһыы Мугудайтан Бокума сайылыктан кэргэн ылан Күөчүкэй алааска сүгүннэрэн аҕалбыт. Элбэх оҕоломмуттарыттан икки уол ордубут: Улахан Дьэриимэй уонна Кыра Дьэриимэй. Хоту көһөрүллүүгэ Кэбээйигэ аҕалара Бэспиирэ Миитэрэй, ийэлэрэ Маайа уонна икки Дьэриимэйдэр тийбиттэр. Уолаттар балыкка сылдыбыттар. Аҕалара Тыйааҕа 1943 сыллаахха, тохсунньуга, тымныйан, хоргуйан өлбүт. Ити сыл сайын Кэбээйигэ тийбит төлөйдөртөн элбэх киһи сэриигэ бэбиэскэ тутан барбыттара. Лунҕа үрэх төрдүгэр Таас Тумуска борохуокка олорон айаннабыттар. Ол ынгырыллыбыт

дьон ортотугар Улахан Дьэриимэй эмиэ баара.

1946 сыллаахха сэриитэн төрөөбүт Мээндийэтигэр төннөн кэлэн үлэ үөһүгэр түспүтэ. Сэрииттэн, хоту көһөрүттэн эмсэҕэлээбит дойдуларын чөлүгэр түһэрээри үлэ бөҕө ытыллыбыта. Еремей Дмитриевич Мээндийэҕэ тутууга бэрэбинэ кэрдээччинэн сылдыбыта. Сайынын Орус баһыгар, кыһынын Муостанан олорон Дьэриимэй сааһын бурдук ыһытыгар, сайын от үлэтигэр, кыһынын от тизийитигэр үлэлээбитэ. Сэрииттэн эргиллэн кэлэн баран Хоптоҕо Дириниттэн Старостина Вера Иннокентьевнаны кэргэн ылбыта. Вера Иннокентьевна Калинин аатынан холкуоска 17 сыл кыстык, сайылык фермалары кэрийэн ыанньыксыттаабыта. Кинилэр сэттэ: 4 уол, 3 кыыс оҕоломмуттара. Еремей Дмитриевич күүстээх үлэҕэ сылдьан улаханньык ыалдьан, Дьокуускайга эпэрээссийэҕэ киирэн, өр

эмтэнэн тахсыбыта. Ыал аҕата ыарытыгар буолан, киин сиргэ Чурапчыга көһөн кирибиттэрэ. Мурун Тымпыйаҕа дьыа туттан олохсуйбуттара. Еремей Дмитриевич коммунальнай хаһаайыстыба эйгэтигэр, промкэмбинээккэ, лесопуунга үлэлээбитэ. Онтон ийэлэрэ Вера Иннокентьевна промкэмбинээккэ уһун сылларга үтүө суобастаахтык биэнсийэҕэ тахсыар дылы үлэлээбитэ. Еремей Дмитриевич 1976 сыллаахха оһолго түбэхтэн өлбүтэ.

Сыллар - хонуктар ааһыахтара. Көһөрүлүү алдьархайын билбит, Япония милитаристарын утары кыргыһыга кыттыбыт, төрөөбүт Мээндийэтэ чөлүгэр түһэрин туһугар күүһүн, доруобуйатын харыстаабакка үлэлээбит Захаров Еремей Дмитриевич аатын оҕолоро, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ сиэрдээхтик киэн тутта ааттыахтара.

Наталья Захарова

Күн-дьыл туруга

Атырдыах ыйа – быйан баһыллар кэмэ. Тускул анаарыыта

2025 сыл - ИЙИЭХСИТ ИЙЭ ХОТУН СЫЛА

АТЫРДЫАХ ҮЙА – БУУРА ДОХСУН ААН ДЬААҔЫН ҮЙА

Атырдыах ыйа – олунньу ыйы батыһар

Ылдыыын таһара күнэ атырдыах ыйын 2 күнэ, бу күнтэн күн аһара сайын, күн аһара күһүн бэлиэтэ биллэр, сиик, туман түһэр. Бу күн ардаҕа суох буоллабына нэдиэлэ кураан, бу күн хайдах күн буолар да күһүнэ оннук буолар.

Атырдыах ыйыгар күһүнү билгэлииллэр. Ынах, сылгы түүлүүрүнэн күһүн төһө уһурун таайаллар. Талах хайдах үүммүтүнэн кэлэр кыһын хаар халыһын билгэлииллэр. Ый ардаҕа икки: сайыны иэбэр самыыр (Ылдыыын), өксүөн түһүүтэ (Ыспааһап). Тыала биир: оту-маһы орохсутар тыал. Өскөтүн: - ардыы туран халлаан оройуттан аһылыннабына, былыт халлаан тула өттүгэр түһэн халынабына, ардах ааспат, сотору кэлэр.

- тыала суох туран өрүс уута тыаһаатабына, сотору тыал түһэр. - ардах түһэр кэмигэр элиэ кистээтэҕинэ, ардах астар. - кустук кытархай, өнгө чабылхай буоллабына, ардах

түһэр.

- ынах тыла уу түөлбэтигэр уста сылдыар биитэр уу аһынаабы үүнээйи умнаһыгар сыылларын көрдөххүнэ, куйаас түһэр. Онтон ынах тыла түөлбэ уутун үрдүгэр баар үүнээйи умнаһыгар ыттыбыт биитэр уу урсунугар танһары ыйанан турар буоллабына, ол сотору ардах кэлэрин бэлиэтэ - чыычаах үөрүн саһата иһийдэбинэ, ол кэннэ хойуу от сэбирдэбэр састабына, сотору кэминэн ардаҕы күүт.

ИЙЭ САЙЫН – Атырдыах ыйын 22 күнүттэн атырдыах ыйын 17 күнүгэр дылы бэлиэтэнэр, ол аата өссө да 17 чыыһылаҕа дылы сайынҕылы күннэр туруохтара.

Атырдыах ыйын билгэтэ

Атырдыах ыйын 2 күнэ – ардаатабына, күһүнэ өксүөн, курааннаатабына, күһүнэ кураан буолар.

Атырдыах ыйын 2 күнэ – куйаас аны түспэт, сөтүөлээһин уурайар.

Атырдыах ыйын 2 күнэ – Ылдыыын. Бурдук буһар. Түүн харангаран барар, кус оҕото көтөр.

Атырдыах ыйын 10 күнэ – Моонньообон буһар.

Атырдыах ыйын 14 күнэ – бастакы Ыспааһап, Ыспааһаптар ардактара түһэр. Хотуур

ортото. Ынгырыа мүйөт таһаара уурайар.

Атырдыах ыйын 19 күнэ – Иккис Ыспааһап. Хаһын түһэр. Атырдыах ыйын 21 - 23 күнэрэ – Аан Дьааһынҕа анаан тумолоруохха сөл.

Атырдыах ыйын 21 күнэ – Халлаан ыйын эргэтэ кэрэниитэ саҕаланар. Сити күн дьыл хайдах туруктаах да, тохсунньуга эмиэ үкчү оннук.

Атырдыах ыйын 23 күнэ – ардаатабына, күһүн уһун дииллэр.

Атырдыах ыйын 29 күнэ – Үһүс Ыспааһап. От үлэтэ үмүрүйэр. Ый бүтүүтэ оту-маһы орохсутар тыал түһэр. Эһиил үчүгэй дьыл кэлиэх буоллабына откэнчээрилиир.

Быйылгы курдук элбэх дохсун ардахтаах сайын өтөрүнэн буолбатаҕа ыраатта.

Атырдыах ыйын таһаралара: Ылдыыын атырдыах ыйын 2 күнэ;

Ыспааһаптар Бастакы Ыспааһап атырдыах ыйын 14 күнэ; Иккис Ыспааһап атырдыах ыйын 19 күнэ; Үһүс Ыспааһап атырдыах ыйын 29 күнэ;

Быйылгы сайыммыт үгүс улуустарга элбэх дохсун ардахтарынан элбэх хоромньуну таһаартаата. Ол курдук Өймөкөөнҕө, Муомаҕа, Абыйга, Томпоҕо элбэх нэһилиэннэ ууга барда, бу барыта уһун дохсун ардахтар тураннар манньык

алдьархайга тиэртэ. Бу айылбабыт кэнники сылларга тосту уларыытын көрдөрөр. Быйылгы сыллаахха Верхоянскайга, Халыма – Индигир улуустарыгар улаханньык сылыа турар сөнгүүтэ кэмчи буолан баһаардар тура сырыттылар. Биһиги Сахабыт сирэ олус киэн буолан айылба уларыыта арааһынай. Бүтүн Россияны ыллахха киин Россияҕа өгүрүк куйаастар түһэ тураллар, Сибиир эңгэр сайын ортото хаһынныыр, Росгидромет научнай салайааччытын Роман Вильфанд этэринэн бу "Атлантический" уонна "Арктический" циклоннар харсыһыларын түмүгэр итинник омунаах ардахтар, тыаллар, этингэр түһэллэр диир, ол гынан "Атлантический" циклон баһыдабына мантан күһүн сылыа сылыан айылбабыт көнөн барыа диэн эрэнэбит.

Аны атырдыах ыйа хайдах буоларый диир буоллаахха. Ый бастакы декадата үгүс улуустарга Ылдыыын ардаҕа уонна быйылгы сыл таһараларын көтүппэт буолла онон Ыспааһап таһаралар ардактара үгүс улуустары хаһан түһүүһүк, ол гынан иккис декада үгүс улуустарга балай да күһүн туран биэрииник, оттуурга үчүгэй күннэр турууһуктар, оҕуруот аһа, сир аһа, отон, тэллэй өлгөмнүк үүнүүһүк.

Декада диэн ый 10 хонуга аабыллар:

I Декада- ый 1-10 күннэрэ
II Декада- ый 10-20 күннэрэ
III Декада- ый 20-30 күннэрэ

ИЛИН ЭНЭР УЛУУСТАР:

Атырдыах ыйа илин эңгэр үгүс улуустарга быйыл бастакы уонна үһүс декадаларга ардахтаах буолсу онон күһүн иккис декадаҕа биэрииник. Ый аһарыгар дылы күһүнүн балай да сылыыһыһык онтон сөрүүкээбитинэн барар. Бу ый I Декадата урукку сылларга тэҥнээтэххэ түүнүн да, күһүнүн да балай да сылыыһыһык күһүс +24C+21C кыраадыс сылаас, түүнүн +13C+10C. II Декада күһүс +23C+20C кыраадыс сылаас, түүнүн +14C+10C кыраадыс сылаас.

III Декада Күһүс +19C+16C кыраадыс сылаас, түүн +13C+10C кыраадыс сылаас буолсу.

КИИН УЛУУСТАР:

Киин улуустарга ардах таһаралары батыһан түһүүһүк, нэдиэлэни көтүппэккэ баар буолсу.

Бу ый I Декадата түүнүн сөрүүн күһүнүн сылаас буолсу күһүс +23C+20C кыраадыс куйаас, түүнүн +14C+10C сылаас. II Декада балай да сөрүүкүүһүк күһүс +23C+19C кыраадыс куйаас, түүнүн +15C+12C кыраадыс сылаас.

III Декадаҕа Күһүс +20C+16C кыраадыс сылаас, түүн +13C+10C кыраадыс сылаас буолсу.

Тускул

Ырысыаптар

"ИДИЛЛИЯ" САЛАТ

Астыырга ирдэнэр:

Сымыыт (сиикэй) — 2 уст

Буспут эт (сибиинньэ этэ барсар)

— 150 г

Сибизэй окурсу — 1 уст

Күөх дьаабылыка — 1 уст

Майонез

Чеснок — 2 өлүүскэ.

Астааһына:

Сымыыты туустаан-тумалаан венчигынан булкуйабыт уонна блины курдук буһарабыт. Салат ингредиентнэрэ барыта слойунан ууруллан майонезтанар. Ол курдук, эти уһун синнигэс гына быһабыт уонна тэриэлкэбэ кутан тарбатан баран, майонезтыбыт. Ол кэнниттэн окурсуу, дьаабылыканы кутабыт. Дьаабылыканы кутуох иннинэ хараарбатын гына

лимон согун таммалатан булкуйабыт. Үрдүгэр сымыыттан онгоһуллубут блиныбытын кырбаан уонна чесноккутун таммалатабыт, күөх отунан кизгэтэбит.

СЫЫРДААХ УОННА ТЭЛЛЭЙ СОУСТААХ БИТОЧКИ

Астыырга ирдэнэр:

Эриллит эт — 500 г

Кытаанах сыыр — 100 г

Тэллэй (шампиньон буолуон сөп)

— 300 г

Сливки (10%) — 200 мл

Тума

Сымыыт (эриллит эткэ кутулар)

Паприка (соуска кутулар)

Мас арыыта

Астааһына:

Эриллит эткэ биир сымыыты, тууһу-туманы кутан, үчүгэйдик булкуйабыт. Сыыры буруустуу быһабыт. Пищевой пленкаба эриллит эти ууран тарбатан, тэнгээн баран, сыыры уган баран төкүнүтэбит. Сыыр уулан тахсыбатын гына кытыытын үчүгэйдик бүөлүүбүт.

Соуспутугар тэллэйи эриппэ луугу кытта мас арыытыгар ыһаарылыбыт. Ыһаарыламытын кэннэ тууһуубут, паприкабытын уонна сливкибытын кутабыт.

Соуспутун биточкиларбытыгар кутабыт уонна эрдэттэн сылытыллыбыт дуһопкаба 200 кыраадыска 30 мүн буһарабыт.

Миннигэстик аһаан.

Гороскуоп

ХОЙ

Атырдыах ыйын сабаланыыта хойдор хас даҕаны суолталаах боппуруостары быһаарыахтара. Үп-харчы эбиллиитэ уонна харчыга сыһыаннаах соһуччу бэлэхтэр баар буолуохтара. Ый сабаланыыта ону-маны атылаһар табыгастаах буолуоҕа. Бу күннэргэ бэйэбит актыыбынай буолун, көстө-биллэ сатаан. Докумуоннаргытын бэрээдэктииргэ, сааһылыырга, исписэлиистэртэн субэни-аманы (чуолаан юридической) ыларга үчүгэй кэм. Ый ортото олоххут дуһобунай өтүн, бэйэбит ис туруккутун көрүнэргит ордук. Дөбө-торгут тэиэхтэрин сөп, ол төттөрүтүн үчүгэйгэ буолар, аттыгар саамай чугастар хаалыахтара. Ый иккис ангарыгар дьонго, этэр тылларыгар итэҕэйимэн. Санга билсиһиилэртэн тэйиччи туттун.

ОБУС

Атырдыах ыйа доруобууларын көрүмүт уонна сынньаланнарын толкуйдаабыт оҕустарга үчүгэйи түстүүр. Бу ыйга энергиябытын толорго, изиилэнэн айар дьобургутун сайыннараарга уонна биир интэриэстээхтэргитин кытта алтыһарга дьулуһун. Ый сабаланыыта араха сылдыбыттар холбоһуохтара эбэтэр этиммэтэх санааларын этиэхтэрэ. Ый ортото күүтүллүбэтэх ыарахан түгүн эбэтэр үпкэ-харчыга ыктарыы тахсан сөп. Онно ыгылыбакка, оттомноохтук толкуйдуур наадалаах. Ый иккис ангарыгар аймахтаргыт эбэтэр чугас дөбө-торгут көмө көрдүөн сөп, онно көмөлөһөр ордук, бэйэ-бэитигэр үтөнөн эргиллиэ. Ый бүтэһик нэдиэлэтигэр санганы саҕалаамаан. Ол онугар буола турарга уонна бэйэҥ ис турукка болҕомтогун уур. Аскытын көрүнүүхтүн наада.

ИГИРЭЛЭР

Ый бастакы күннэригэр игирэлэргэ интуициялара күүстээх буолуо, элбэх боппуруоһу быһаарарга көмөлөһүө. Бэйэ-бэитигэр эрэниҥ. Олоххутун уларытааххытын баҕарар буоллааххытына, бу — тоҕоостоох кэм. Дөбө-торгут эбэтэр муударай аймаххыт субэлэрин истинг. Ый бастакы ангарыгар доруобуу-йагыт мөлтүөн сөп, бырааска көрдөрүнэр ордук. Ый ортото тус олоххутугар соһуччу түгүн буолуо. Ол кэмгэ бэйэбит интэриэскитин учуоттуургут наада. Ый иккис ангара айанна-сырыыга, оҕуруот, өрөмүөн үлэтигэр үчүгэй. Ол эрэри мэйиини сынньан санга бырайыактарга

ылсар табыгана суох. Бүтэһик күннэргэ сынньанар, ис туругу бөбөргөтөр ордук.

АРААК

Атырдыах ыйа ис турукка болҕомто ууран, бэйэни кытта үлэлииргэ, олох хаамытыгар тэнгэ киирсэргэ үчүгэй кэм. Арааһа, кэнники ыйдар эһигини сылаппыттар. Онон абыйах күн сынньанан ылан, доруобуйаны уонна аһы көрүнэн, күүлэйдээн ылар табыгастаах. Дьэ кыылын иитэ ылаары толкуйдаабыт буоллааххытына, ый ортото табыгастаах. Атырдыах ыйын 22 күнүн кэнниттэн атын дойдуга баран сынньанын, айаннаан. Ол эрэри элбэх киһи тобурууһар сирдэриттэн уонна дегустациялартан туттунун. Ый иккис ангарыгар былааннаммат кумааҕы үлэтэ тахсыан сөп. Онуоха тутатына бэйэбэ наһаа элбэҕи ылынар наадата суох, ыалдыааххытын сөп. Иммуניתеккытын көрүнэ сылдыһын.

ХАХАЙ

Ый бастакы күннэргэ судургута суох буолуоҕа. Ньирбинэйдик, тулалыыр эйгэттэн туора туттуох санаалар кириэхтэрэ. Чугас дьонгутун кытта дьылҕаны быһаарар суолталаах кэпсэтиилэри ыппат ордук. Ордук хоһу сангарыаххытын эбэтэр атыннык өйдөһүүхтүн сөп. Ый ортото барыта онугар түһэн иһиэ. Санганы билэргэ, омок тылын үөрэтэргэ, айарга-туарга тоҕоостоох кэм. Ону тэнгэ айанныырга, атын дойдулары көрөргө үчүгэй кэм, эһиги энергиябытын толорор дыктилээх. Ый 20 чыыһылатын кэнниттэн сыралаах үлэбит түмүгэ көстүө. Бу кэмгэ ким эрэ көмөтүгэр эрэнимэн, төттөрүтүн түһэн биэриэхтэрин сөп. Ый бүтүүтэ тус олоххутугар үчүгэй уларытылар буолуохтарын сөп. Дьыалабыай этиилэр кириэхтэрэ.

КЫЫС

Ый ситиһииттэн сабаланыан сөп. Бастакы күннэргэ уруккуттан сылдыар ыарахан соруктары быһаарыаххыт. Аскытын көрүнүүххитин, утуйдааххытына, интуициягыт эһигини кытта үчүгэй сибээһи олохто. Ый ортото үчүгэй өрүккүтүн көрдөрөн, интэриэһинэй уонна инникилээх этиилэр кириэхтэрэ. Ый иккис ангара эмоцияба бэриммэккэ сырыттааххытына, этэнгэ ааһыа. Сарсыардатын бэйэни дьысипилинэлиир ритуаллары оҕостун, оччоҕо дьыалагыт табыллыа. Сэрээккэ,

тымныы душ көмөлөһүөн сөп. Бүтэһик нэдиэлэбэ кэллиэгэбит өттүттэн эһиги үлэбитин сыаналаабат, түһэргэ сатыыр быһыы тахсыан сөп. Ол киһини кытта сыһыангытын көрүүхтүн наада. Ый бүтүүтэ айылҕаба тахсан сынньанар ордук.

ЫЙААҢЫН

Ый бастакы ангара олоххутун үчүгэй өттүгэр уларытарга барсар. Ол эрэри эһиги тугу да уларыппакка, хайдах баарынан хааллара сатыыргыт мэхэйдик. Толкуйгутун, санаагытын сааһылаан, уларытар кыах бэриллибитин туһанар наада. Үгүс бириэмэни бараабыт, эрэммит дьыалагыт табыллыан сөп. Ый ортото инникилээх билсиһии тахсыан сөп, уопсай интэриэһинэн биир бырайыакка ылсыаххытын сөп. Ону тэнгэ наставнианы көтөбөр романтической билсиһии эмиэ буолуон сөп. Ый иккис ангарыгар кыһыран тымтар үчүгэйгэ тизэрдик суоҕа. Онукка тиийбэт туһугар салгынгга күүлэйдик, физкултууранан дьарыктана сылдыһын. Ый бүтэһик чыыһылаарыгар барыстаах сөбүлэни түһэрсии эбэтэр атастаккы буолуон сөп.

СКОРПИОН

Сулустар судургута суох ыйы түстүүлэр. Боростуой да түмүктэри ситиһэргэ элбэх сыраны ууруоххут. Көһүппэтэх өттүттэн ыарахаттар көстүөхтэрэ. Бэйэ күүһүн-кыабын сүтэртэ гына сөпкө аһы, утуйа сылдыааххытын наада. Ый ортотун диэки ыарахан балаһа ааһыаҕа, кыһалҕалар быһаарыллыахтара. Урукку кэминээҕи дьон биллэхтэрэ, ол эрэри кинилэртэн сэрэнэр ордук. Ый иккис ангарыгар дохуоккут эбиллиэн сөп. Күүппэтэх дьонгутуттан субэ-ама, көмө кэлиэн сөп. Ый бүтэһик күннэргэ сүпсүлгэнээх буолуо, онно бу кэмгэ наадалаах дьыалаларгытын хаалларыман.

ОХЧУТ

Ый биир тэнгик ааһыаҕа. Аскытын, эрсиимгитин тутустаххытына, ньирбинэй систиэмэбит махтаныа. Ый бастакы ангара дөбө-торгут кытта көрсөргө, айанныырга, кэлэргэ-барарга үчүгэй. Улахан дьыалаларга ылсыбакка, үчүгэйгэ эр тардыһа сылдыар ордук. Ый ортото харчы барааһына баар. Иэс биэриэмэн, төннөрүмүөхтэрин сөп. Ый иккис ангарыгар түбүгүрүү сабаланыа, бириэмэ-

ЧУБУКУ

Ый сабаланыыта хас даҕаны табыгастаах кыах бэриллиэбэ. Бу кэмгэ эһиги кэллиэгэлэргитигэр, атын да дьонго аһыллан санаагытын үлэстээххитин баҕарыаххыт. Ол эрэри онтон туттунар ордук, ол кэпсээбиккитин көһүппэтэх өттүгүтүттэн утары туруоран таһаарыахтарын сөп. Ый ортото санга дьыалабыай бырайыактары сабалыырга, доруобуйаны тупсарарга үчүгэй кэм. Билбэт, ураты сирдэргэ бара сылдыһын. Санга уулуссалар, тутуулар, мусуойдар, атын дьон олоһу атыннык ылынарга, ураты идийэлэри киллэрэргэ көмөлөһүөхтэрэ. Ый бүтэһик күннэригэр бөҕү-саҕы ыраастыырга, быра-барга тоҕоостоох.

КҮРҮЛГЭН

Ый чопчу сыалы-соругу туруоран ситиһэргэ табыгастаах. Ый сабаланыыта оҕуруот, олоһор усулуобуйаны тупсарарга, үлэ санга көрүннэригэр ылсарга үчүгэй кэм. Айар үлэлээх дьонго изиини киирэригэр, баҕа санааны толорго үчүгэй кэм. Ый ортото тус олоххутугар болҕомтону уураарга ирдир. Сыһыан өттүгэр соччото суох быһылар тахсыахтарын сөп. Олоххут тэтимэ намтыан, чугас дьонгут туһуттан санаарҕыаххытын сөп. Онон доруобуу-йагытын, ис туруккутун көрүнүүхтүн наада. Ый бүтүүтэ суолга, тырааныспарга сэрэхтээх буолун.

БАЛЫКТАР

Бастакы күннэртэн туһааннаах боппуруостары быһаарарга ылсаргыт наада. Күүскүт-кыаххыт эбиллэ сылдыар кэмэ буолан, барыта табыллан иһиэбэ. Хамаанданан үлэ ситиһиэгэ тизэрдик. Ый ортото лидерскэй хаачыстыбагытын көрдөрүүхтүн наада. Ол дохуоккутугар, тус олоххутугар үчүгэйдик дьайыаҕа. Эбии эбээһинэстэри да ылынартан куттаныман. Ый иккис ангарыгар соруктары быһаарар ыарахан буолуоҕа, доруобууа да туруга мэхэйдик сөп. Атын дойдуга сынньана, айылҕалыын алтыһа, өрүскэ-үрэххэ, чуумпуга баран, ис туруккутун чөлүгэр түһэриэххитин сөп.

Бэлэмнээт Елена МАКАРИНСКАЯ.

Сынныаланна

Атыннар

Салгыта.

Ити кэннэ Бүөтүкчээн ойуун оҕо оронугар былаат курдук накыс гынан хам барда, тыын былдыаһа диринг-диригинник тыына сытта. Түүнү быһа оннук умса түһэн, мунна тыаһаан, утуйан хаалла. Сарсыарда уһуктубута: дыһэлээхтэр ботур - ботур кэпсэ-тэн утуйбатахтар эбит. Сизэннэ-рин оронуттан арахсыбатахтар. Ытык кырдыаҕас тугу көрүүлэм-митин субу курдук диэтэ: "Сизэн-нит улахан киһи буолаары эттэтэ сытар. Кинини абааһы оҕото буу-лаан, түүн хоонньоһор буола сылдыбыт. Ол иһин күн аайы ытыыр идэлэммит. Кимизэх да кэпсиэ суохтаах эбит. Кэпсээтэ-бинэ, дыһэ иһинээҕи дьонтон толук көрдөөн, имири эһэн, сизэ-аһыах буолбут. Илбиһи ингэр-дим. Анал куму таһаһын, кыа-һаанын, дүнгүрүн тимир уһугар Олотуох Ууска ый өлбүтүн кэннэ, үс күн иһинэн онгортон ылаа-рын. Сотору өрүттүө, төрүт иччи-лэри кытта алтыста, уһуйулан бүтэ, куттаныман."

Оҕонньор үөрүүтүтэн хара-бын ууга табыста. Эмээхсин сөн куолаһынан добдугураан, оҕоннь-оругар тугу эрэ сибис гынна. Киһитэ, тук курдук сонун бүрүнэн, таһырдыа табыста. Атттар далга ыһыллыбыт күөх оту сии турал-лар. Сыарҕаҕа сытар бэрэмдэйгэ оҕонньор буут эти, арыны, сүгэн илдьэн, толору симтэ. Ол турдаҕы-на, Дьөгүөр дьыттан тахсан кэлэн, аттарын тутан баайталаата. Киэ-һэлик айанныыттар дойдуларын диэки суолларын көннөрөн, айан-ната турдулар.

Аҕыйах хонугунан сааскы күн ылаарыйан, салгыны сылытан барда. Муус чопчута тэммалаан, "чулк -чалк" ырыатын ыллаата. Айылҕа барахсан уһун тымныы кыһын кэнниттэн, аа-дьоо уһуктан айгыһынна.

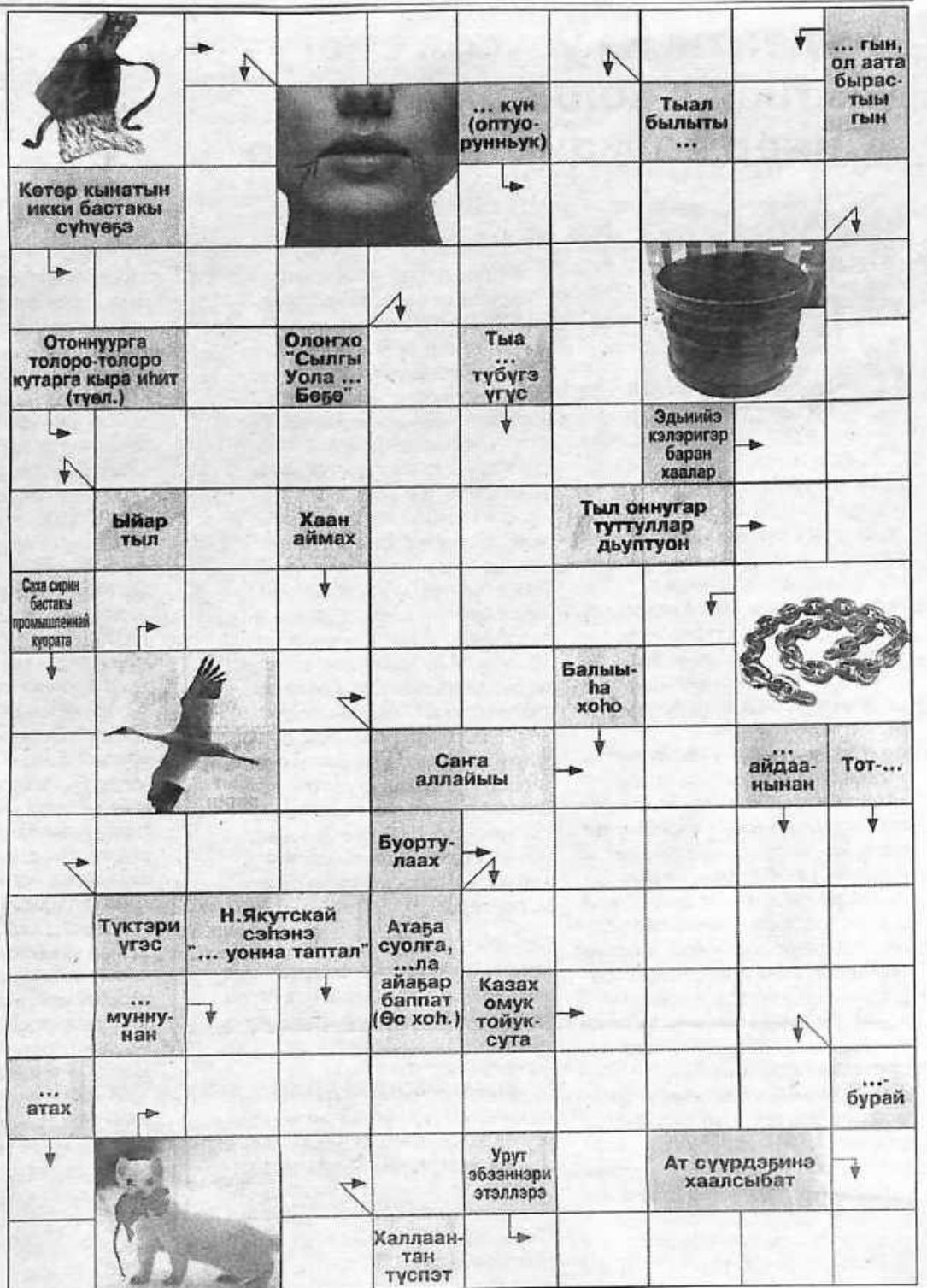
Бүөтүкчээн ойуун кэлэн ба-рыабыттан, оҕо барахсан бэттэх кэлэн, күн-түүн имэ тэтэрэн, эбил-лэн истэ. Төбөтүн өндөтөн, олорор буолла. Аһы аһыыр буолуобут-тан сениэлэнэн, балаһан иһигэр хааман түөрэнгээтэ. Бэрбээкэй эмээхсин саҥа сарыы этэрбэс тигэн биэрдэ. Этэрбэһин кэтээт, кыыс таһырдыа тахсаары нэһии-лэ уйуттан турдаҕына: "Тирэххин сүтэримээр", - диэн Бэрбээкэй алгыы хаалла.

Сааскы күн сырдыгыттан, ыраас салгынтан кыыс мэйии-тэ эргийэн ылла, онтон-мантан тутуһан, хаамыталаата. Эмискэ хайыр хайа кэтэбиттэн сэттэ сиэл-лээх-кутуруктаах, хараҥа иччи-

лээх холорук түһэн өрө ытылынна. Сыыһы-буору бурҕатта, тула ха-рангаран хаалла. Холорук кыыһы эргийэ көтө сырытта. Сир түгэ-биттэн бүтэй ынчык иһилиннэ. Ыраас халлаанга этинг лиһиги-рээн тэнийдэ. Дүнгүр тыаһа дир-бийдэ. Туох буолбутун ситэ ей-дөөбөккө, кыыс сирэйин икки ытыһынан саба туттубутунан, ох-туохча-охтубакка, атаҕар тирэнэн, өр турда. Холорук оту-маһы бар-чалаан, арҕаа халдыайыны даба-йан, ытылла-ытылла бара турда. Бэрбээкэй кириэс охсунан сап-сынна: "Оо, хара күтүрдэр, үтэн-анньан тургутан көрдүлөр. Оҕом сыыһа охтубата, тирэҕин сүтэр-бэтэ!"

Мутукча саҥа көбөрөн, от-мас ситэн эрэр кэмэ. Оҕонньор чугас күөлгэ баран мундулаабы-та буолар. Эргэ туутугар мунду аанньа кирибэтэҕэ ыраатта. Бу сырыыга кыыс, бэйэтэ тылланан, эһэтин батыһан барыста. Күөл куула өттүгэр хаппыт титириктэр, талахтар ууга умса баран түһүөхчэ төҥкөһөн тураллар. Саппыаа сир-рэйин тымныы уунан чалымнатан суунна уонна, ууга киирэн, үстэ куоҕастыы хахаарда. Оргуудук, күөл ньууругар уйдаран, хааман бара турда. Балыгы үүрэр курдук илиитинэн далланньыр. Эһэтэ оҕонньор, көрбөтөҕүн көрөн, иэнэ кэдэнтээтэ. Чочумча буолаат, туу-тугар толору мунду симиллэн, оҕонньор эрэйдээх атаҕа сири билбэт буола үөрээхтээтэ. Туос тымтайа уйарынан мундуну хаа-лаан, дыһэлээтилэр. Тийбиттэ-рэ-Бэрбээкэй мааны иннэтин сү-тэрэн, аймана олорор эбит. Кыыс, көрдүү да соруммакка, ханна сы-тарын чуо ыйан биэрдэ. Саппы-аа үтэхтээ мунду үөлэ олорон: "Э-бээ, балаһан кэтэҕэр ырба курдук муостаах Өрүстээҕин тыһы ньи-рэйдэммит. Тахсан көрбөккүн ээ." Бэрбээкэй тиэрэ үктээн, ба-йаатаннаан тахсыбыта, кырдык, ынаҕа барахсан сууллубут хатын күлүгэр субу төрөөн, ыңырана-ыңырана оҕотун салыы тураах-тыыр эбит. Оҕото, Саппыаа эппи-тин курдук, тыһы. Саҥа төрөөбүт ньиэрэйин тутан-хабан, куурдан, синнигэс түөрэнгэй атаҕар ту-руорда. Ол курдук бадьыстаһа сылдьан көрбүтэ, арай, эмэх ха-тыгын анныттан күл-күөх үнүгэс сэбирдэхтэнэн, үүммүт эбит. "Оо, ол иһин да, сэрэйбитим ээ, сол-буйааччым кэлбит диэн! Сотору мин да толук буолан охтуом буол-лаҕа..." -Бэрбээкэй харабыттан уу-хаар баһан, күөх үнүгэс сэбирдэ-бин сэрэнэн имэрийэ олордо.

Хотууна

«Сканворд: тэрийээччи ИП Данилова М.А. «ТААЙ сахалыы сканворд 9» ылылынна. Хаһыат 29 нүөмэригэр тахсыбыт сканворд эппиэттэрэ. **Туруору:** туора, харандаас, палаас, ат, ытанныах, хараҥаччы, убаҕас, аччык, Араат, алыас, тыала. **Сытыары:** ха-рысхал, Харама, анаһаас, сон, аал, Хардааччы, хаччаҕай, туспа, Кыыс, опал, суу, аахай-бат, агда, саары, аҕаа, хараал, ыстаарыста.

Инфографика

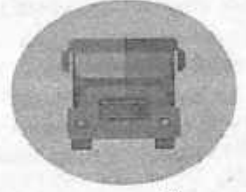
Что делать, если заблудился в лесу

Не паникуйте

Позвоните родным, а затем в 112

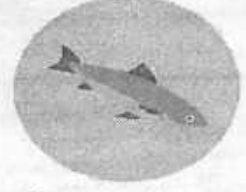
Прислушайтесь, откуда доносится звук дороги или лай собаки

Выберите ориентир и двигайтесь линейно к нему

Оставляйте за собой следы: ленточки или пакеты на деревьях, сложенные ветви

Вдоль ручьев и рек идите вниз по течению

Образование

Студенты из улусов смогут учиться в колледже «Синергия» дистанционно

Якутский колледж «Синергия» активно поддерживает абитуриентов из улусов. 30% студентов, обучающихся по программам цифровых профессий, поступают из отдаленных районов республики. Часть из них получают среднее профессиональное образование в очно-заочной форме с применением дистанционных образовательных технологий.

«Наш колледж вносит вклад в развитие региона, предоставляя возможность жителям самых удаленных уголков Якутии получать актуальные знания и навыки, необходимые для успешной карьеры в цифровой сфере. Особое внимание уделяется очно-заочной форме обучения, которая сочетает традиционные методы с современными дистанционными технологиями. На очно-заочной форме обучения по специальности «Информационные системы и программирование» уже обучаются студенты из Жиганского и Анабарского улусов. Они намерены применить полученные знания на практике, что подтверждает значимость нашей инициативы», — отметил директор колледжа «Синергия» Семен Семенов.

Очно-заочная форма обучения повышает доступность образования для жителей отдаленных улусов, которые не имеют возможности постоянно посещать колледж. Обучение проходит на образовательной платформе SynergyLMS. Система позволяет смотреть лекции, выполнять домашние задания, общаться с преподавателями и кураторами учебных групп.

В якутском колледже можно освоить по очной форме обучения такие специальности как программирование, интернет-маркетинг, анимацию, веб-разработку, графический дизайн, а также новые направления: «Разработка игр» и «Интеграция решений с применением технологий искусственного интеллекта».

В этом году абитуриенты могут поступить в колледж «Синергия» на бюджетной основе: открыты 15 мест на специальности «Анимация и анимационное

Справка

Корпорация «Синергия» — крупный негосударственный институт развития, основанный в 1988 году. В его структуру входит образовательная экосистема, в контуре которой обучаются более 200 тысяч человек. Линейка продуктов включает программы всех ступеней образования (дошкольное, школьное, среднее общее и специальное, высшее), а также программы ДПО, бизнес- и корпоративное обучение, MBA. Ядром экосистемы является университет «Синергия». Также корпорация ведет деятельность в сферах разработки IT-решений для образования и бизнеса, аналитических и социологических исследований, организации форумов, конференций и бизнес-событий, преимущественно образовательного и культурно-просветительского характера.

кино». Конкурс на бюджетные места будет осуществляться по среднему баллу аттестата и по результатам творческих вступительных испытаний.

«Мы стремимся сделать образование доступным для всех, и открытие бюджетных мест в нашем колледже — очередной шаг на этом пути. Наша цель — подготовка востребованных специалистов, и мы не только обеспечиваем качественное образование, но и активно содействуем трудоустройству наших студентов, что является гарантией успешной карьеры в будущем», — отметил Семен Семенов.

Выпускники колледжа смогут продолжить обучение в университете «Синергия» и освоить программы высшего или дополнительного профессионального образования.

Узнать больше о колледже «Синергия» можно на сайте: **колледж-якутск.рф**.

Телефон приемной комиссии: **+7 (924) 165-63-99**.

КОЛЛЕДЖ-ЯКУТСК.РФ

Кэриэстэбил

Өйдүү-саныы сылдыахпыт

Бу дьыл атырдыах ыйын 2 күнүгэр бииргэ төрөөбүт балтым **Макарова Дария Ивановна** орто дойдуттан барбыта биир сылын туолар. Куруук сырдыгынан сыдыаайа, дьонго-сэргэбэ үтүнү эрэ баҕара, онгоро сылдыар айылгылаах дьон сир үрдүгэр баар буолаллар. Биһизэх балтым Даайыс - Дария Ивановна оннук киһи этэ.

Кини 1954 сыллаахха Бөкөттө диэн бүччүм, кыракий чонкуча алааска төрөөбүтэ. Оҕо сааһа, очотооҕу оҕолор курдук, көнүл, дьоллоох кэмгэ ааспыт. Оскуолаҕа үөрэнэр сылларыгар актыыбынай уопастыбаннык, үгүсүһүт этэ. Ордук математика өттүгэр дьогурдааҕа. Ол да иһин 8-с кылааһы бүтэрээт, 1970 с. Дьокуускайдаагы финансовой техникумга ситиһилээхтик туттарсан кирибиз. 1973 с. үөрэҕин бүтэрэн, Чурапчытаагы мясокомбинатка үлэбэ анаммыта. Бу тэрилтэбэ үлэлээн, сайдан старшай бухгалтерга тийиэ үүмүтэ. Онтон үлэбэ бэриниллээх, дьогурдаах, кизэн билиилээх исписэлиһи 1980 с. сана тэриллэбит «Сельхозхимия» старшай бухгалтерын аныыллар. Манна үгүс үчүт үлэлиир буолан, үлэ күөстүү оргуйар. Бу тэрилтэбэ 5 сыл үлэлээн баран аны Чурапчы оройуонун тыатын хаһаайыстыбатын профсоюзнай комитетыгар үлэлиир. 1986-1990 сс. өр сылларга иитэһтэбит санаатын толорон, Москвагагы Н.М.Шверник аатынан профсоюзнай хам-

сааһын үрдүкү оскуолатыгар үөрэнэн, экэнэмиис идэтин баһылыр. Онтон кэлэн тыа хаһаайыстыбатын управлениетыгар, Чурапчытаагы ветеринария кылаабынай бухгалтерын үлэлиир. 2004 с. пенсияга тахсыбыта, онно да олорон бааһынай хаһаайыстыбаларга отчуоттарын онгороро, көмөлөһөрө. Бааһынайдар субэ-ама бизэрэр, отчуот онорсор чугас киһилэрэ этэ.

1994 с. олохун доборун Макаров Андрей Васильевичи көрсөн, ыал буолан, тапталлаах кэргэн, маанылаах кийиит, эрэллээх үтүө доҕор буолта. Даайыс сатабата диэн суоҕа, барыга бары олус көхтөөбө: хорга ыллыыра, иистэннээн бэрдэ этэ, кыбытык тигинэн дьарыктанара, дьону да үөрэтэрэ, олорор түөлбэтин биир көхтөөх чилиэнэ этэ. Төрүппүт сайылыгар Сантараакка дьону үйэтити пааматынныгыгар, киһи аата маппакка кириитигэр, трибуна сангардыллыгыгар үгүсүт сүүрэн-көтөн, үлэлэһэн дьон махтала, хайҕала баһаам. Улахан Күөл устуоруйата суруллубут «Чыраадыматтан тардыстан» кинигэ тахсытыгар үгүс актыыны хомуйсубута.

Даайыс дьон кыһалбатын өйдөөн, кинилэри кытта тэнгэ кыһалба онгостон көмөлөһөр чараас дууһалааҕа, ыраас санаалааҕа. Биһизэх көмөтүн ааҕан да сиппэккин, оҕону кытта оҕо, кырдыаҕа кытта кырдыаҕас этэ. Эйэлээх дьиз кэргэн үгүс хоноххоолоох, сылдыар ыалдыттаах, дэлэй

астаах сандалылаах этилэр, кэлэр-барар аартыкпыт, түмсэн сүбэлэһэр түөлбэбит, даххаһылар далбыт, салҕанар ситиммит, чөл олох, ил-эйэ, өйдөһүү-өйөһүү, ыраас-сырдык эйгэ эргийэр кийиэ биһиги Даайыспыт дьизэ буолара.

Таптыыр балтым Даайыс - Дария Ивановна ыал буолан, аймах-билэ дьонноһон, элбэх добордоһон, чөл олоху тутуһан, талан ылбыт үлэтинэн-хамнаһынан дьонго-сэргэбэ ытыктанан, киһизэх барытыгар илгэлээх сылаас сыһыаннанан үтүөкөн олоху олорон бу күн сириттэн эмисэ барбыта. Хомолтотуон, Дьылба хаан ыйааҕа ыарахан да эбит!

Балтым барахсан онгорбут үтүөтэ, көмөтө, сырдык-ыраас санаата, чараас дууһата, сырдыгынан сыдыаайар мөссүөнэ сүрэхпитигэр өрүү тыыннаах буолуоҕа, бу орто дойдуга баарбыт тухары өйдүү-саныы сылдыахпыт. Балтым барахсан билигин даҕаны биһигини үөһэттэн араначчылыы, арыаллыы сылдыар дии саныыбыт. Бидан дьылларга ырааһай, күндү киһибит!

Эдьийэ
Феврония Ивановна
Оконешникова.

КУТУРҔАН

Тапталлаах оҕобут, Чурапчы нэһилиэгин олохтооҕо

МАКАРОВ Николай Николаевич

анал байыаннай дьайыы кэмигэр эдэр сааһыгар олохтон туораабытын диригин курутуйан туран бары билэр дьоммутугар, оҕобут доҕотторугар, үлээннээхтэригэр иһитиннэрэбит.

Ийэтэ Саргылана Дмитриевна, аҕата Николай Иннокентьевич, быраата Сергей кэргэнинээн Юлиялыын.

Тапталлаах уоллара

МАКАРОВ Николай Николаевич

анал байыаннай дьайыыга сылдьан хомолтолоохтук олохтон туораабытынан ийэтигэр Саргылана Дмитриевнага, аҕатыгар Николай Иннокентьевичка, быраатыгар Сережа Макаровтарга диригин кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Чурапчыттан статистика отделын урукку уонна билигин коллектива.

Тапталлаах оҕолоро

МАКАРОВ Николай Николаевич

анал байыаннай дьайыыга сылдьан кыргыһыы толоонугар охтубутунан төрөппүттэригэр, бииргэ үөрэммит табаарыспытыгар Николай Иннокентьевичка, кэргэнигэр Саргылана Дмитриевнага оҕолоругар диригин кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Сылан орто оскуолатын 1977 с. бүтэрбиттэр.

Тапталлаах балтылара

АЯНИТОВА Мария Алексеевна

ыарахан ыарыттан күн сириттэн күрэммитинэн бииргэ үөрэммит табаарыспытыгар Иванга уонна бииргэ төрөөбүттэригэр диригин кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Сылан орто оскуолатын 1977 с. бүтэрбиттэр.

"САНА ОЛОХ"
хаһыат

Кылаабынай
эрдээктэр
ГОРЮХОВА
Людмила
Владимировна

Тэрийбөчүлөр: СӨ Бырабыыталыстыбата, Саха
Өрөспүүбүлүкэтин "Сахабэчээт" Судаарыстыбаннай
автономнай тэрилтэ.
Таһаараччы: СӨ "Сахабэчээт" ГАУ
Таһаараччы аадырыһа: 677000, Дьокуускай
к., Ордонюктуе уул. 31, 124 каб. тел./факс: (411-2)
34-39-17 e-mail: sakhabechchat@mail.ru. Российский
Федерация Роскомнадзор СӨ салааларыгар 2020 с.
бэс ыйын 3 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ—
ПИ №ТУ 14-00559.

Эрдээксийэ
аадырыһа: 678670,
Чурапчы сэл.,
П.П.Линнигина, 26 а.
Төлөпүүннэрбит:
эрдээктэр—41-332,
отделлар—41-265.
E-mail: sanaoloh@
mail.ru,
сайт: sanaoloh.ru,
telegram: @sanaoloh

Аһтар суругар этилэр санаа редакция позициялар мадчы сеп түбүгэр буолбатах.
Сурукка ыйыллар чачылар кырдыктаастарыгар элгизиниһи аһтар тус бийэтэ сүгэр.

Индекс: ПИ964. Бэчээккэ сакаас № 30 (12009). Кээмэйэ 2 бл. Ахсаана 810.
Хаһыат сыаната 26 солк. Хаһыат нэдиэлэбэ биирдэ: бээтинсэбэ тахсар.

Хаһыат 31.07.2025 с. бэчээккэ бэрилиннэ, 01.08.2025 с. табыста. Дьокуускай
к., Вилюйский переулок, 20 №-дэх дьизитигэр, "Ю.А. Гагарин аатынан
Дьокуускайдаагы өрөспүүбүлүкэтээҕи типография" АУО бэчээттэннэ.

@SANAOLOH